

POZVÁNÍ KE SPOLEČNÝM MODLITBÁM

Program Týdne modliteb za jednotu křesťanů

18.-25. ledna 2008

Vydala:

Česká biskupská konference

Ekumenická rada církví

Praha 2007

(pro vnitřní potřebu)

MODLITBY ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ V R. 2008

„V modlitbách neustávejte“

(1 Te 5,17)

Papežská rada pro jednotu křesťanů
Komise pro víru a řád Světové rady církví

PŘEDMLUVA

Drazí sourozenci v Pánu Ježíši Kristu,

v letošním roce 2008 se opět potvrzuje, že ekumenické hnutí se zrodilo z modliteb mnoha křesťanů. V dobách, kdy spolupráce církví byla ještě velmi omezená, našli se ti, kteří se modlili a prosili za Ducha svatého, který dává prožívat krásu a hloubku bratrských vztahů a záblesky jednoty v Pánu Ježíši Kristu již na této zemi. Sté výročí modlitebního oktávu je vynikajícím svědectvím o touze těch, kteří začali práci na jednotě křesťanstva ze správného konce. Před sto lety se v New Yorku začali modlit za jednotu a založili tak novou modlitební iniciativu, která v různých podobách pokračuje dodnes. Je více než symbolické, že letošní program byl opět připraven v New Yorku a připomíná tak stoletou historii Týdne modliteb za jednotu křesťanů.

Také v naší vlasti uplynulo sto let od Prvního mezinárodního unionistického sjezdu na Velehradě, který zahájil řadu sjezdů zaměřených na jednotu křesťanů, a mnoho let se již konají jednak Alianční modlitební týdny a také Týden modliteb za jednotu křesťanů. Jménem Ekumenické rady církví a České biskupské konference Vám doporučujeme tento modlitební program, abyste ho využili při společných bohoslužbách a modlitebních setkáních. Program může dobře sloužit pro bohoslužby Slova a modliteb místních církví. Je vhodné vystřídat kazatele a zapojit shromážděné křesťany do modliteb. Na základě Božích slibů smíme věřit, že Pán Bůh modlitby slyší a že svými přímluvami klademe dobrý základ pro další spolupráci křesťanů v naší zemi.

Věříme, že Týden modliteb za jednotu křesťanů přispěje významným dílem k hlubší důvěře, vzájemnému naslouchání a především ke společnému uctívání Pána Boha, který ze své lásky a milosti poslal svého Syna na tento svět. Dejme při společných bohoslužbách prostor pokání, písním chval, inspiraci ze zvěstování Božího slova a vroucím modlitebním přímluvám. Dejme se v modlitbách vést zvěstovaným Božím slovem podle navržených textů a naléhavými potřebami naší společnosti i celého světa.

Ať Pán požehná Vaším setkáním a sestoupí na Vás mocí svého Ducha, který je Duchem jednoty v Kristu!

Jménem spolupracovníků ekumenického hnutí v České republice

Pavel Černý
předseda Ekumenické rady církví

Mons. František Radkovský
delegát pro ekumenismus České biskupské konference

OBSAH

Pořadatelům Týdne modliteb za jednotu křesťanů.....	5
Biblický text	6
Uvedení do tématu.....	7
Zdroj materiálu letošního Týdne modliteb	11
Ekumenická bohoslužba.....	12
Biblické úvahy a modlitby na osm dní.....	18
Doplňující texty.....	26
Ekumenická situace v USA.....	28
Témata Týdne modliteb za jednotu křesťanů 1968-2008.....	33
Několik klíčových dat z historie Týdne modliteb za jednotu křesťanů.....	38

Pořadatelům Týdne modliteb za jednotu křesťanů

Celoroční snaha o jednotu

Tradičním obdobím Týdne modliteb za jednotu křesťanů jsou na severní polokouli dny 18.-25. ledna. Tato data navrhl v r. 1908 Paul Wattson, aby spojil svátky sv. Petra a sv. Pavla a tato doba tak nesla symbolický význam. Na jižní polokouli, kde leden patří do období prázdnin, využívají církve k oslavě týdne modliteb jiné dny, např. kolem Letnic (jak zněl návrh *Hnutí pro víru a řád* v r. 1926), jež mají pro jednotu církve také symbolický význam.

Jsme si vědomi této flexibility a byli bychom rádi, kdybyste předkládaný materiál chápali jako pozvání k tomu, že je třeba nacházet si celoročně čas k vyjádření toho stupně jednoty, kterého církve již dosáhly. Je to pozvání ke společné modlitbě za plnou jednotu podle vůle Ježíše Krista.

Přizpůsobení textu

Tento materiál je nabízen s předpokladem, že bude dle možností přizpůsoben potřebám místního společenství. V takovém případě je nutné vzít v úvahu místní liturgické a bohoslužebné zvyky i celý společenský a kulturní kontext. K úpravám by se mělo přistupovat ekumenicky.

Na některých místech již existují ekumenické struktury, které mohou materiál zpracovat. Doufáme, že tam, kde dosud neexistují, poslouží právě potřeba přizpůsobení textu jako podnět pro vznik takových struktur.

Užívání materiálu k Týdnu modliteb

- Církvím a křesťanským společenstvím, která slaví Týden modliteb při společné bohoslužbě, nabízíme řád ekumenické bohoslužby.
- Církve a křesťanská společenství mohou též předkládaný materiál začlenit do vlastních bohoslužebných textů a použít modlitby z ekumenické bohoslužby, modlitby osmi dní i další texty při svých bohoslužbách.
- Společenství, slavící Týden modliteb každodenní bohoslužbou, mohou využít materiál pro jednotlivé dny.
- Ti, kdo chtějí téma Týdne modliteb využít ke studiu Bible, se mohou inspirovat biblickými texty a úvahami na jednotlivé dny. Rozhovor o textu může být shrnut v modlitbě pro příslušný den.
- Ti, kdo se modlí soukromě, mohou z materiálu čerpat pro své modlitební úmysly. Posílí se tak jejich vědomí, že při modlitbě za viditelnější jednotu Kristovy církve setrvávají ve společenství s dalšími lidmi po celém světě.

Biblický text

(1 Te 5,12a.13b-18)¹

„Žádáme vás, bratří ... Žijte mezi sebou v pokoji. Klademe vám na srdce, bratří, kárejte neukázněné, těšte malomyslné, ujímejte se slabých, se všemi mějte trpělivost. Hledte, aby nikdo neoplácel zlým za zlé, ale vždycky usilujte o dobré mezi sebou a vůči všem. Stále se radujte, v modlitbách neustávejte. Za všech okolností děkujte, neboť to je vůle Boží v Kristu Ježíši pro vás.“

¹ Biblické texty, názvy knih i zkratky jsou převzaty z Českého ekumenického překladu Bible; vydala Česká biblická společnost, Praha 1995. V úvodním textu se naproti tomu držíme tradičního českého označení „Soluň“ a o tamních křesťanech tedy mluvíme jako o „Soluňanech“.

Uvedení do tématu

„V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,17)

Týden modliteb za jednotu křesťanů slaví v roce 2008 sté výročí vzniku „Oktávu jednoty církve“. Ke změně názvu došlo během rozvoje modliteb za jednotu křesťanů, jehož dějinný přehled přinášíme níže. Ve druhé části představíme biblický text a téma, které bylo pro týden modliteb v r. 2008 zvoleno. Následuje krátká úvaha o duchovním ekumenismu jako rámci, ve kterém je užitečné vnímat modlitbu za jednotu křesťanů. V závěru uvedení předložíme strukturu letošního oktávu modliteb za jednotu.

Významné výročí

Modlitební oktáv za jednotu křesťanů představil před sto lety Paul Wattson, episkopální (anglikánský) kněz a zakladatel *Společnosti smíření* v Graymooru (Garrison, New York), a poprvé se slavil od 18. do 25. ledna 1908. O šedesát let později, v r. 1968, obdržely církve a farnosti po celém světě první materiál pro Týden modliteb za jednotu křesťanů, připravený společně *Komisí pro víru a řád Světové rady církví* a sekretariátem *Papežské rady pro jednotu křesťanů*.

Společná příprava materiálu i oslava týdne modliteb mezi anglikánskými, protestantskými, pravoslavnými a katolickými církvemi, farnostmi a společenstvími se od té doby stala běžnou praxí. Již tato skutečnost je důkazem, že modlitby za jednotu jsou účinné. Dává nám právo označit dějiny Týdne modliteb za jednotu křesťanů jako úspěšné, jako důvod k veliké radosti a vděku.

Předchůdci týdne modliteb

Když se u příležitosti těchto dvou výročí díváme zpět do historie, zjišťujeme, že modlitba za jednotu není samozřejmě vynálezem posledního století. Ježíš se modlil k Otci, „aby všichni byli jedno“. Křesťané si od té doby tuto modlitbu přivlastňují nesčetnými způsoby. Uprostřed svého rozdělení se křesťané všech tradic modlí s vědomím jednoty s Kristovou modlitbou za jednotu všech jeho učedníků. Například starobylá denní liturgie pravoslavných církví zve věřící k modlitbě za mír a za sjednocení všech.

První předchůdci Týdne modliteb za jednotu křesťanů se objevují v polovině 19. století. Četná církevní hnutí a kruhy zdůrazňují nezbytnost a potřebu modlitby, v neposlední řadě i za jednotu mezi rozdělenými křesťany. Mezi mnohými můžeme zmínit *Oxfordské hnutí*, *Evangelickou alianci* a různé modlitební iniciativy žen. Ekumenický patriarcha Jáchym III. ve svém irénickém dopise všem pravoslavným církvím v r. 1902 zdůrazňuje, že jednota křesťanů je „předmětem neustálých modliteb a proseb“.

Paul Wattson a Paul Couturier

Když Paul Wattson stanovil a uskutečnil oktáv modliteb, považovaný za počátek Týdne modliteb za jednotu křesťanů v jeho dnešní podobě, spatřoval jednotu různých církví v

návratu do římskokatolické církve. To také ovlivnilo jeho výběr období mezi 18. lednem, kdy si katolická církev podle tehdejšího kalendáře připomínala svátek Stolce sv. Petra, a 25. lednem, kdy se slaví svátek Obrácení sv. Pavla. Poté co byla v r. 1909 *Společnost smíření* začleněna do římskokatolické církve, byl oktáv modliteb za jednotu oficiálně schválen papežem sv. Piem X.

Abbé Paul Couturier z francouzského Lyonu dal v polovině 30. let 20. stol. oktávu nový ráz. Jeho slavení se v té době začalo šířit katolickou církví a v malé míře jej přijala i anglikánská společenství nakloněná sjednocení s římským biskupem. Tento přístup však z teologických důvodů mnozí křesťané, jiní než z římskokatolické církve, zamítli. Abbé Paul zachoval data 18.-25. ledna, změnil však název na „Světový týden modliteb za jednotu křesťanů“ a prosazoval jej jako modlitbu za jednotu církve „podle vůle Krista“.

Komise pro víru a řád

V původu týdne modliteb však můžeme sledovat i jiný směr iniciativ podporujících modlitby za jednotu křesťanů. V r. 1915 vytiskla *Komise protestantských episkopálních církví v USA pro světovou konferenci pro víru a řád* „Příručku modliteb za jednotu křesťanů“. V krátkém úvodu byla podtržena naděje, že se za jednotu modlí různá společenství, nutně to však neznamená společnou modlitbu. Neočekávalo se také, že by tento materiál využily „liturgické církve jako je římskokatolická a pravoslavná,“ u kterých se spíše předpokládalo čerpání z vlastního bohatého dědictví a z pramenů modliteb za jednotu křesťanů.

Pokračovací výbor Světové konference pro víru a řád zveřejňoval od roku 1921 materiál pro Oktáv modliteb za jednotu křesťanů a navrhl jeho konání v týdnu před Letnicemi. *Komise pro víru a řád* přesunula v r. 1941 termín na leden, aby se shodoval s katolickými iniciativami. Oba proudy tak zvaly křesťany k modlitbě ve stejnou dobu. Od r. 1958 dochází ke sjednocování materiálu připravovaného *Komisi pro víru a řád* s texty vytvářenými katolíky v Lyonu; od r. 1960 probíhá nad texty společná diskuze, zpočátku velmi opatrná, protože katolická církev ještě ekumenické snahy oficiálně nepodporovala.

Společné slavení týdne modliteb

Právě 25. ledna 1959, v závěru modlitebního oktávu za jednotu, oznámil papež Jan XXIII. vůli svolat II. vatikánský koncil, který katolickou církev pevně včlenil do ekumenického hnutí. Otevřel také možnost oficiální spolupráce mezi *Sekretariátem pro víru a řád Světové rady církví* a *Papežskou radou pro jednotu křesťanů*. Po vzájemné dohodě byla v r. 1966 ustanovena společná pracovní skupina, která měla připravit materiál pro Týden modliteb. Její první společné dílo bylo vydáno v r. 1968. Od roku 1973 je každoročně zvána ekumenická skupina z jiného konce světa, aby připravila návrh materiálu. Ten je pak upravován společnou mezinárodní komisí. Cestování po světě podtrhuje skutečně ekumenický charakter Týdne modliteb. Dlouhá historie společné přípravy a modliteb vedla v r. 2004 konečně k plné spoluúčasti na zveřejňování materiálu, na kterém se podílí *Komise pro víru a řád* a *Papežská rada pro jednotu křesťanů*.

Biblický text a téma zvolené pro rok 2008

Biblický text pro sté výročí Týdne modliteb za jednotu křesťanů byl vzat z prvního listu Tesalonickým (Soluňanům). Výzva „V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,17) podtrhuje nezbytnou úlohu modlitby v životě křesťanského společenství, jehož členové mají růst ve vztahu ke Kristu i k sobě navzájem. Jde o jeden z řady imperativů, vět, kterými Pavel

povzbuzuje společenství, aby žilo svou Bohem danou jednotu v Kristu, aby bylo skutečně tím, čím je v základu: jedním tělem Kristovým, přítomným na konkrétním místě.

List Tesalonickým bývá datován do r. 50 nebo 51 po Kristovi a většina exegetů jej považuje za nejstarší z dochovaných Pavlových dopisů. Epištola odráží Pavlův silný vztah ke křesťanskému společenství v Soluni. Pavel zde založil církevní obec krátce po pronásledování ve Filipech, kde se proti němu a jeho společníkům Silasovi a Timoteovi postavil dav a kde byli na příkaz městských soudců zbiti a uvězněni (srov. Sk 16,12-40). Po několika týdnech intenzivní práce v Soluni jej nové útoky donutily utéci do Beroje (srov. Sk 17,1-9) a odsud do Athén (srov. Sk 17,10-15). Do církevní obce v Soluni vkládal Pavel velké naděje: její růst ve víře, naději a lásce. To, jak navzdory soužením přijala hlásání, i její radost v Duchu Svatém, obojí podněcovalo jeho obdiv a chválu (srov. 1 Te 1,2-10). Přesto byl i znepokojen - náhlý odchod mu nedal prostor upevnit započaté dílo - a obdržel některé znepokojivé zprávy. Týkaly se jak problémů vnějších, především pronásledování společenství a jeho členů (srov. 2,14), tak vnitřních, mimo jiné chování ve shodě s jejich typickými zvyky namísto nového života v Kristu (srov. 4,1-8). Dále šlo o otázky vedoucích pozic a o autority včetně zpochybňování Pavlova postavení (srov. 2,3-7.10) nebo to bylo zoufání nad osudem těch, kdo umírají před Kristovým příchodem: bude jim upřeno místo v Božím království? Byl příslib spásy pro ně i pro další jen prázdný? (srov. 4,13)

„Když to již nemohl déle vydržet“ (3,1) a s obavou, že jeho práce vyjde nazmar, posílá Pavel do Soluně Timotea. Sám Pavel se vzdálit nemohl. Posel se vrátil se zprávou o pevné víře a lásce i o trvalé věrnosti Pavlovi. První list Tesalonickým je Pavlovou odezvou na dobré zvěsti i na některé problémy, kterým rostoucí církev čelí. Psal nejprve proto, aby společenství poděkoval za jeho sílu tváří v tvář pronásledování. Také však proto, že přes úlevu a radost z Timoteovy zprávy rozpoznal některá semena rozdělení v církvi a rychle usiloval o odpovědi na nejruznější otázky vznesené ve společenství. Odpovědi byly zaměřené na chování jednotlivců (srov. 4,9-12), na vedení (srov. 5,12-13a) i na naději ve věčný život v Kristu (srov. 4,14-5,11).

Jedním z Pavlových hlavních záměrů bylo posílit společenství v jednotě. Ani smrt nepřeruší pouta, které křesťany spojují jako jedno tělo Kristovo. Kristus zemřel a vstal za všechny, aby tak „spolu s ním žili“ při jeho druhém příchodu jak ti, kdo již zesnuli, tak dosud žijící (srov. 5,10). Proto Pavel používá v textu imperativy (5,13b-18), které jsme převzali z delšího textu a určili za základ materiálu pro letošní Týden modliteb. Úryvek začíná Pavlovou prosbou, aby členové společenství „žili mezi sebou v pokoji“ (5,13b), který není jen absencí konfliktů, ale stavem harmonie, ve které všechny dary společenství mohou přispívat k jeho prospěchu a růstu.

Pavel se však překvapivě neuchyluje k teologické nauce ani nemluví o emocích a pocitech. Stejně jako ve svém slavném hymnu v Prvním listu Korintským 13, vyzývá ke konkrétním činům, ke způsobům jednání, kterými členové společenství ukážou své odevzdání a odpovědnost jeden za druhého v jednom těle Kristově. Láska musí být uskutečňována a zviditelňována.

Samotné imperativy, „to, co slouží pokoji“, pak vyjmenovává v tomto pořadí: zajistit, aby se všichni zapojili, těšit malomyslné, ujímat se slabých, mít trpělivost se všemi, neoplácet zlým za zlé, ale usilovat o dobré mezi sebou a vůči všem, stále se radovat, modlit se bez ustání, vzdávat díky za všech okolností (5,14-18a). Úryvek je pak zakončen utvrzením: když společenství jedná podle těchto pravidel, žije „vůli Boží v Kristu Ježíši pro vás“ (5,18b).

Výzva „V modlitbách neustávejte“ (5,17) je vložena mezi tyto imperativy. Zdůrazňuje se tak, že život křesťanského společenství je možný jen skrze život modlitby. Zároveň je zdůrazněna skutečnost, že modlitba je neoddelitelnou součástí života křesťanů, zvláště chtějí-li ukázat

jednotu danou jim Kristem. Tato jednota se neomezuje na shodu v učení a na formální prohlášení, ale uskutečňuje se v tom, co slouží pokoji, v konkrétních skutcích, které vyjadřují a budují jednotu v Kristu a mezi sebou navzájem.

Kristova modlitba a jednota křesťanů

Svým křtem jsme se zavázali k následování Krista a k plnění jeho vůle. Tuto vůli pro své následovníky vyjádřil Ježíš v modlitbě za jednotu, aby v něj všichni uvěřili jako v toho, kdo je poslán Bohem. Modlitba spojená s Ježíšovou modlitbou za jednotu bývá v některých církvích nazývána „duchovním ekumenismem“. Nejintenzivněji se uskutečňuje v Týdnu modliteb za jednotu křesťanů, musí však z této události přejít také do našeho každodenního života. Uvědomujeme si, že jednota křesťanů nemůže být pouhým plodem lidských snah, ale je vždy dílem Ducha Svatého. Jako lidé ji nemůžeme uskutečnit nebo zorganizovat, můžeme ji jen obdržet jako dar Ducha, budeme-li k tomu připraveni.

Duchovní ekumenismus vyžaduje výměnu duchovních darů, aby to, co v jednotlivých tradicích chybí, mohlo být doplněno. Tak se můžeme vydat za hranice denominačních nálepek k Dárci všech darů. Překvapující na této modlitbě je, že její první účinek působí v nás. Naše mysl a srdce jsou touto modlitbou tvarovány, když hledáme příležitost k tomu, jak ji uvést do praxe, což je nejlepší známkou její autenticity. Duchovní ekumenismus nás vede k uzdravení paměti. Čelíme složitým událostem minulých dob, z nichž pocházejí i rozdílné výklady toho, co a proč se stalo. V důsledku můžeme překonat to, co nás dosud rozdělovalo. Jinými slovy, cílem duchovního ekumenismu je jednota křesťanů vedoucí k poslání pro Boží slávu.

Mají-li věřící následovat Krista, musí usilovat a modlit se za jednotu křesťanů. Církev však má o viditelné jednotě, o kterou prosíme, rozdílné představy. Pro některé je cílem viditelná jednota, sjednocující církve ve společném vyznání víry, bohoslužbě a svátostech, svědectví, vedení a organizaci. Jiní spíše hledají „usmířenou rozmanitost“, kdy existující církve spolupracují na přinášení společného svědectví světu. Pro další se jednota nachází spíše v neviditelných poutech spojujících nás s Kristem a s druhými a zdůrazňují osobní prožívání víry ve světě.

Modlitba za jednotu křesťanů je v tomto kontextu velmi podnětná. Jejím důsledkem je změna osobní i konfesní identity. To nakonec znamená, že se vzdáváme svého způsobu hledání jednoty a soustředíme se na to, co pro svůj lid chce Bůh. Není třeba se však vzdát své jedinečnosti, protože jednota se přirozeně vyjadřuje v mnohosti. Právě jednota v mnohosti odráží tajemné společenství lásky, jaké pozorujeme v Božím bytí.

Oktáv

Rozjímání pro osm dní modliteb za jednotu, která předkládá tato brožura, vychází z předpokladu, že modlitba za jednotu křesťanů a duchovní ekumenismus jsou základem pro všechny další snahy o jednotu. Opakovaně proto nabízejí reflexi na téma „Modlitby za jednotu“. Každé z rozjímání si blíže všimá jednoho z jejích aspektů a propojuje jej s jedním z imperativů, které Pavel adresoval křesťanskému společenství v Soluni. Úvodní rozjímání představuje jednotu jako dar, volání k církvi a uvažuje, co znamená „modlit se bez ustání“ za jednotu. Druhý den zve křesťany k důvěře Bohu a k díkůvzdání za snahy a modlitby o jednotu s vědomím, že je to Duch Svatý, kdo vede naše ekumenické putování. Potřeba neustálého obrácení srdce jednotlivců i církve je ohniskem třetího zamyšlení. Čtvrtý den nese název „Neustále se modlete za spravedlnost“ a vyzývá křesťany ke kristocentrické modlitbě, vedoucí ke spolupráci v boji s bezprávím a v naplňování potřeb trpícího lidstva.

Trpělivost a vytrvalost jdou ruku v ruce s křesťanským životem. Pátý den zve k vnímání odlišného tempa a rytmu našich bratří a sester v úsilí o jednotu, jakou si Kristus přál pro své učedníky. Rozjímání šestého dne povzbuzuje k modlitbě za milost být ochotnými nástroji Božími v tomto díle smíření. Sedmý den navrhuje: jako jsme se naučili spolupracovat při pomoci druhým v jejich souženích, měli bychom se učit i společně kráčet v modlitbě a vzájemně uznávat odlišné způsoby, kterými se křesťané obrací k Bohu ve svých potřebách. Závěrečná úvaha oktávu se zabývá tím, kde je naše místo na cestě k jednotě vedené Duchem a volá nás a naše církve k obnovenému úsilí o modlitbu a k bytostnému nasazení za jednotu a pokoj podle Boží vůle.

Zdroj materiálu letošního týdne modliteb

První návrh materiálu připravil *Ekumenický a mezináboženský institut v Graymooru* v New Yorku (Graymoor Ecumenical & Interreligious Institute) a jeho ředitel P. James Loughran SA. Na přípravě se též podíleli dr. Ann Riggs (výkonná ředitelka *Komise pro víru a řád Národní rady církví Kristových v USA*), dr. Keelan Downtown, P. James Massa (ředitel *Sekretariátu pro ekumenické a mezináboženské záležitosti Konference katolických biskupů USA*) a Susan Dennis, předsedkyně a výkonná ředitelka *Mezikonfesního centra* v New Yorku (Interchurch Center).

Materiál je výsledkem spolupráce mezi *Ekumenickým a mezináboženským institutem v Graymooru*, *Národní radou církví Kristových v USA*, *Konferencí katolických biskupů USA* a *Mezikonfesním centrem* při každoroční snaze připravit Týden modliteb za jednotu křesťanů. Všichni členové přípravné skupiny si byli vědomi 100. výročí Oktávu modliteb za jednotu křesťanů, který se poprvé slavil v Graymooru v New Yorku ve dnech 18.-25. ledna 1908. Příprava tématu a textů byla oslavou 100 let modliteb i prosbou o oživení modlitebního týdne. Právě proto bylo zvoleno téma „V modlitbách neustávejte“.

Současná podoba materiálu vznikla při setkání mezinárodní přípravné skupiny, kterou ustanovila *Komise pro víru a řád Světové rady církví* a *Papežská rada pro jednotu křesťanů*. Mezinárodní skupina se setkala v Graymooru v září r. 2006. Její členové děkují bratřím františkánům a sestrám smíření za jejich štědrou pohostinnost i všem ostatním, kteří se na přípravě tohoto materiálu podíleli.

Ekumenická bohoslužba

Úvod do bohoslužby

Navržená bohoslužba čerpá z hluboce zakořeněné americké víry v moc modlitby. Obsahuje prvky římskokatolické liturgie i rysy dalších křesťanských tradic, zvláště protestantského pietismu a amerického letničního hnutí. Doporučuje se doprovázet bohoslužbu zpěvy spirituálů inspirovaných evangeliem. Bohoslužba je sestavena ze tří odlišných částí, které se vztahují k tématům osmi dní.

Řád bohoslužby

První část začíná litaniami k Duchu Svatému a prosbami o dar jednoty křesťanů i o dary, které k jednotě vedou. Ústředním bodem první části je Boží slovo, jehož obecným motivem je vždy výzva k hledání Boží vůle doprovázená vytrvalou modlitbou (Iz 55,6-9; 1 Te 5,13b-18); zvláště modlitbou spojenou s Kristovou prosbou, aby všichni jeho učedníci byli jedno (J 17,6-21). Po kázání následuje chvíle ticha a poté díkyvzdání za dílo Ducha v srdcích a životech těch, kdo přispěli ke zrodu a rozvoji Týdne modliteb za jednotu křesťanů. (viz úvod)

Ve druhé části bohoslužby se všichni účastníci spojí v modlitbách a vymění si pozdravení pokoje, po kterém následuje sbírka. Pozdravení pokoje i sbírka jsou umístěny v této části bohoslužby, aby se tak podtrhl jejich význam jako projevu již existujícího společenství a solidarity. Hymny a písně mohou posílit projev „aktivní víry“ i naději, kterou tyto úkony a přímly symbolizují.

Třetí část sestává z vyznání víry, požehnání a rozeslání s využitím symbolu světla. V této závěrečné části má být vyjádřena radost ze společného vyznání víry ve vzkříšeného Krista, světlo našeho života (Ko 1,12-20), která má dále vést k obnovenému osobnímu i společnému úsilí o neustálou modlitbu a spolupráci na budování jednoty křesťanů. Jsme rozesláni s Božím požehnáním. Účastníci shromáždění odcházejí se zapálenou svící, která představuje povolání každého křesťana k vytrvalé modlitbě za jednotu, jejíž zdrojem je Kristus, a k ekumenickým snahám ve spojení se zmrtvýchvstalým Kristem.

ŘÁD BOHOSLUŽBY

„V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,17)

P: předsedající

L: lektor

V: všichni

Vstupní zpěv a průvod

Všichni, kteří budou vést bohoslužbu, přicházejí v průvodu za zpěvu písně. Každý z nich může nést olejovou lampu nebo zapálenou svíci, která bude umístěna na viditelné místo před shromáždění, například na oltář či stůl, kde je položena Bible. Každý z přítomných věřících již při vstupu do bohoslužebného prostoru obdržel zhasnutou svíci.

I. Přivítání, vzývání Ducha Svatého a čtení Božího slova

Přivítání

Předsedající bohoslužby nebo představený místního společenství přivítá shromáždění ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Poté řekne:

P: Volejme společně k Duchu Svatému, světlu našich srdcí, k dechu života a síle Otcově, která se zjevila ve smrti a vzkříšení Ježíše Krista. Ať i dnes pokračuje v díle smíření a společenství, jak začalo již při hlásání apoštolů. Poznáváme toto dílo Ducha na každém kroku k plnějšimu společenství v lásce, ke smíření a spravedlnosti? Vnímáme jeho působení v ekumenickém hnutí a v Týdnu modliteb za jednotu křesťanů v uplynulých sto letech?

Jeden z předsedajících krátce uvede věřící do oslav Týdne modliteb v r. 2008 a zmíní sté výročí návrhu Paula Wattsona i ustanovení Oktávu modliteb za jednotu křesťanů.

P: Začínáme naši modlitbu vzýváním trojjediné jednoty Boha – Otce, Syna i Ducha Svatého. Pozvěme Boha do svých srdcí, jak i on pozval nás do svého srdce skrze Ježíše Krista, našeho Pána.

V: Amen.

P: Modleme se k Otci, aby nám poslal dary svého Svatého Ducha: ať jsou naše srdce otevřena jeho přítomnosti, ať je přítomen v našich modlitbách a vede nás ke společenství s ním. Jednota církve je dílem Ducha Svatého a jen svými vlastními silami nikdy ničeho nedosáhneme. Modleme se, aby Duch Svatý sestoupil na každého z nás, udělil církvi Boží svou milost a sjednotil nás v Kristu.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Naplň naše srdce svou milostí.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Osvobod' nás od pochyb a nedůvěry.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Dej nám víru, abychom mohli jít dál.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Proměň naše kamenná srdce.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Vnášej do našeho světa Boží spravedlnost.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Pomoz nám chápat, že jsme všichni bratry a sestrami.

P: Přijď, Duchu Svatý!

V: Strhni zdi, které nás rozdělují.

P: Přijď, Duchu Svátý!

V: Dej nám své dary, abychom je mohli sdílet.

P: Přijď, Duchu Svátý!

V: Duchu Otce se přimlouvej za nás, neboť tvé nevyslovitelné lkání stoupá výš než naše slova.

P: Přijď, Duchu Svátý!

V: Sjednoť všechny křesťany v Kristu, našem Pánu.

Zpívá se píseň: „Veni Creator Spiritus“, „Veni Sancte Spiritus“ z Taizé nebo jiný vhodný zpěv.

P: Kéž přijdou nové Letnice. Ať se naše církve znovu společně modlí za plnou jednotu všech křesťanů a naše modlitby ať pokračují ve sto let trvající prosbě „aby všichni byli jedno“. Prosíme o to skrze Ježíše Krista, našeho Pána, který žije a kraluje s Bohem Otcem v jednotě Ducha Svatého po všechny věky věků.

V: Amen.

Boží slovo

Iz 55,6-9 Dotazujte se Hospodina, dokud je možno ho najít

Ž 34 Tento ponížený volal a Hospodin slyšel (zpívá se nebo čte s odpovědí lidu)

1 Te 5,12a.13b-18 V modlitbách neustávejte

Zpěv Aleluja

J 17,6-21 Aby všichni byli jedno

Kázání

Následuje chvíle ticha.

Děkuvzdání

Za dary, které jsme obdrželi skrze ekumenické hnutí a skrze věrnou modlitbu křesťanů za jednotu v Kristu. Podle povahy shromáždění lze plody ekumenického hnutí i modlitby za jednotu na místní či celosvětové úrovni jmenovat konkrétněji.

V: Náš Bůh je vskutku veliký, naše srdce je plné údivu!

Toto zvolání může shromáždění opakovat po každé invokaci.

P: Vzdáváme ti díky za tvého služebníka Ježíše, jehož jméno vzývají zástupy všech národů.

L 1: Vzdáváme ti díky za Krista, tvého posla, který shromáždí tvé rozptýlené děti.

L 2: Vzdáváme ti díky za tvého Svatého Ducha, který nás spojuje a vede k jednotě víry.

L 1: Vzdáváme ti díky za všechny průkopníky jednoty křesťanů, ať už známé, jako byli duchovní Paul Wattson a Abbé Couturier, či zcela neznámé věřící laiky, řeholníky a řeholnice, za všechny služebníky jednoty křesťanů, kteří odpověděli na tvé volání.

L 2: Vzdáváme ti díky za hojné plody vytrvalé modlitby za jednotu křesťanů, která stoupá ze všech světadílů.

L 1: Po celé jedno století nasloucháš této modlitbě, která již přinesla tolik ovoce.

L 2: Kéž nás tvůj Svatý Duch povzbuzuje, abychom neustávali v modlitbách a vždy si udrželi živou vzpomínku na aktivní víru všech „svatých“ - zakladatelů, teologů a všech těch, kdo se vytrvale a s láskou k evangeliu a k církvi modlí za ekumenické hnutí.

P: Obracíme se nyní k tobě, Bože náš, Otče, a z hloubi svého srdce tě chválíme spolu se všemi, které osvítilo a povolalo tvé slovo. Prosíme tě, aby nás vedl Duch Svatý a dal nám touhu sjednotit se v jednom křtu, jedné víře a jednom společenství ke chvále tvého svatého Jména.

Následuje píseň chvály, díkůvzdání a oslavy Boha, např. „Sláva na výsostech Bohu“ nebo „Svatý, svatý, svatý“. Je možné použít i některé žalmy (33, 34, 36), kterým předchází krátký úvod.

II. Přímluvy a symbolická gesta jednoty

Přímluvy

P: Modleme se k Otci skrze Syna v Duchu Svatém za potřeby našich církví, za svět i za nás za všechny.

P: Bez ustání se modleme za jednotu všech křesťanů.

V: Pane, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Bez ustání se modleme za představitele našich církví a společenství, aby vytrvali v úkolu usilovat o jednotu křesťanů.

V: Kriste, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosme za všechny pokřtěné, ať se vždy modlí za to, „aby všichni byli jedno... aby tak svět uvěřil“.

V: Pane, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosme za církve a náboženské společnosti, kterým hrozí rozdělení a rozkol, aby si uchovaly jednotu.

V: Kriste, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosme za shromáždění církví po celém světě i v jednotlivých zemích, ať se jejich společné snažení stane světu svědectvím o evangeliu.

V: Pane, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosme za ekumenický dialog v jednotlivých církvích a společenstvích i mezi nimi navzájem, ať moudrostí, láskou a pravdou překonávají vše, co je rozděluje.

V: Kriste, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosme, aby všichni křesťané přinášeli svědectví evangeliu, odvraceli se od všeho, co škodí dobru, a usilovali o spravedlnost, pokoj a solidaritu. Prosíme za chudé, utlačované, za oběti válek a násilí, za všechny, kdo mají zlomená srdce i za ty, kteří trpí nenávistí a týráním.

V: Pane, smiluj se nad námi a vyslyš nás!

P: Prosíme tě, Pane, vyslyš naše vytrvalé prosby, které ti přednášíme skrze Krista, našeho Pána.

V: Amen.

Pozdravení pokoje

P: Pokoj Páně ať zůstává vždy s vámi!

V: I s tebou!

P: A nyní, když jsme Boha prosili o odpuštění svých hříchů a sami jsme odpustili druhým, pozdravme se navzájem pozdravením pokoje a potvrďme tak svou jednotu v modlitbě, ve víře, v lásce a v naději na plné společenství.

Všichni přítomní se zdraví pozdravením pokoje, zpívají vhodný zpěv.

Sbírka

III. Výzva k neustálé modlitbě a ekumenickému jednání; požehnání a rozeslání

Zapálení svíci

(Rozsvěcování doprovází instrumentální hudba.)

Lidem v první řadě bohoslužebného shromáždění jsou zapáleny svíce a jejich plamen si postupně předávají všichni účastníci bohoslužby. Když jsou všechny svíce zapáleny, všichni společně vyznávají svou víru (namísto následujícího textu se může použít nicejsko-cařihradské nebo apoštolské vyznání víry).

Vyznání víry ve vzkříšeného Krista, naši jednotu a světlo našeho života

V: Radostně děkujeme Otci, který nám připravil účast na dědictví svatých ve světle. On nás vysvobodil z moci tmy a přivedl do království svého milovaného Syna. V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů. On je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření, neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. On předchází všemu, všechno v něm spočívá, on jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých – takže je to on, jenž má prvenství ve všem. Plnost sama se rozhodla v něm přebývat, aby skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak v nebesích – protože smíření přinesla jeho oběť na kříži. (srov. Ko 1,12-20)

Modlitba Páně

Všichni věřící jsou před modlitbou Otče náš vyzváni, aby vystoupili ze svých lavic a šli buď před ně nebo do bohoslužebného prostoru. Je-li to možné, ať utvoří jeden nebo více soustředných kruhů. Podle místního zvyku se také mohou držet za ruce.

P: Svou mysl, srdce a hlas nyní připojme ke křesťanům po celém světě a modleme se, jak nás Pán Ježíš naučil:

V: Otče náš...

Zavázání se k ekumenismu

(Všichni drží zapálené svíce.)

V: Pane, velebili jsme tě za milost, kterou jsi nám udělil skrze ekumenické hnutí. S radostí za to, že nás povoláváš, abychom sloužili při hledání jednoty křesťanů, ti děkujeme za působení

Ducha Svatého, za obdivuhodnou různost darů a schopností, které nám Duch dává ke sdílení. Zavazujeme se, že vytrváme v neustálé modlitbě za jednotu křesťanů a konkrétními skutky smíření budeme usilovat o dosažení dokonalé jednoty ve tvém Synu Ježíši Kristu. Amen.

Požehnání

P: Odejďme nyní s radostí, že jsme mohli společně velebit Boha a byli pozváni k vytrvalé modlitbě až do toho velikého dne, kdy budeme všichni sjednoceni v Kristu.

P: Pán s vámi!

V: I s tebou!

Následující slova áronského požehnání (Nu 6,24-26) mohou společně říkat všichni, kdo předsedali bohoslužbě.

P: Ať vám/nám Hospodin žehná a chrání vás/nás! Ať Hospodin rozjasní nad vámi/námi svou tvář a je vám/nám milostiv! Ať Hospodin obrátí k vám/nám svou tvář a obdaří vás/nás pokojem!

V: Amen.

P: Požehnej nás všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch Svatý.

V: Amen.

P: Jděme v pokoji, v modlitbách neustávejme, s nadějí se radujme a za všech okolností děkujeme Bohu.

V: Bohu díky.

Představení místních církví, faráři, duchovní, lektoři a další účastníci vycházejí z bohoslužebného prostoru a drží v rukou rozžaté svíce. V průběhu závěrečného průvodu zpívá shromáždění vhodný zpěv, který zdůrazní závazek křesťanů, týkající se služby jednoty.

Symbolický význam tohoto gesta v rámci bohoslužby:

Jako strážce očekávající Krista, v naději a ve světle velikonoční víry drží každý člen shromáždění rozžatou svíci, symbol jeho závazku k vytrvalé modlitbě za jednotu křesťanů. Tento symbol také představuje naši touhu uspišit příchod Páně (který je hlavním tématem obou listů Tesalonickým), modlit se a usilovat o jednotu.

Symbol světla navozuje oslavu Velikonoc: Kristus, náš velikonoční Beránek, přítomný a působící ve vylití Ducha Svatého, je úsvitem nového dne pro svět, který se musí zřeknout stínu hříchu, rozdělení a nenávisť. Copak nejsme právě mocí vzkříšeného Krista a vyzváním Ducha Otcova, světla našeho srdce a inspirace našeho života, povolání spolupracovat s ostatními křesťany na uskutečňování viditelné jednoty Kristovy církve?

Biblické úvahy a modlitby na osm dní

První den: Stále se modlete

„V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,17)

Iz 55,6-9	Dotazujte se Hospodina, dokud je možno ho najít
Ž 34	Dotázal jsem se Hospodina a odpověděl mi
1 Te 5,12a.13b-18	V modlitbách neustávejte
L 18,1-8	Stále se modlit a neochabovat

Komentář

Apoštol Pavel píše: „Stále se radujte, v modlitbách neustávejte. Za všech okolností děkujte, neboť to je vůle Boží v Kristu Ježíši pro vás.“ Jeho list je adresován společenství věřících, které sužují otázky smrti. Mnoho dobrých bratří a sester zesnulo ještě před návratem Páně a vzkříšením. Co se s těmito zemřelými věřícími stane? A co bude se živými? Pavel je ujišťuje, že mrtví vstanou spolu se živými a vybízí k „modlitbě bez ustání“. Co to znamená modlit se bez ustání? Odpověď na tuto otázku nám nabízejí dnešní čtení. Celý náš život má být hledáním Pána v přesvědčení, že právě v hledání nalézáme.

Uprostřed vyhnanství, kdy se vše zdálo beznadějně a suché, vyzývá prorok Izaiáš: „Dotazujte se Hospodina, dokud je možno ho najít, volejte ho, dokud je blízko.“ Pán je blízko i ve vyhnanství a vybízí svůj lid, aby se k němu obracel v modlitbě a dodržoval jeho přikázání. Jen tak může poznat Boží milosrdenství a odpuštění. Toto prorokovo přesvědčení potvrzuje žalm 34: „Pán odpoví těm, kdo k němu budou volat.“ Výzvu k neustálé modlitbě doplňuje o výzvu ke chvále.

V úryvku z Lukášova evangelia Ježíš vypravuje svým učedníkům podobenství o vdově hledající zastání u soudce, který se Boha nebál a z lidí si nic nedělal. Příběh slouží jako připomenutí vytrvalosti v modlitbě – „stále se modlit a neochabovat“ – i důvěry ve vyslyšení: „Nezjedná Bůh právo svým vyvoleným, kteří k němu dnem i nocí volají?“

Jako křesťané usilující o jednotu se nad těmito čteními zamýšlíme a objevujeme, co je „vůle Boží v Kristu Ježíši pro vás“. Kristus žije v nás a naše neustálá modlitba se stává součástí jeho věčné prosby směřující k Otci: „aby všichni byli jedno... aby tak svět uvěřil“. Jednota, kterou hledáme, je jednota podle Kristovy vůle a tento oktáv modliteb za jednotu křesťanů odráží biblické přesvědčení, že naše modlitby budou jednou vyslyšeny.

Jednota je Božím darem církvi i povoláním křesťanů žít tento dar. Modlitba za jednotu křesťanů je zdrojem, ze kterého pramení všechny lidské snahy o plnou a viditelnou jednotu. Sto let trvání oktávu modliteb za jednotu křesťanů přineslo již hojné plody, stále však existuje i množství překážek rozdělujících křesťany a jejich církve. Nemáme-li ochabnout, musíme vytrvat v modlitbě a hledat Pána a jeho vůli ve všem, co jsme a co konáme.

Modlitba

Pane jednoty, Otče, Synu a Duchu Svatý, vytrvale se modlíme, abychom byli jedno jako ty jsi jedno. Otče, vyslyš nás, když tě hledáme. Kriste, veď nás k jednotě podle své vůle. Duchu, dej, ať nikdy neochabujeme. Amen.

Druhý den: Stále se modlete a důvěřujte jen Bohu

„Za všech okolností děkujte“ (1 Te 5,18)

1 Kr 18,20-40	Jen Hospodin je Bůh
Ž 23	Hospodin je můj pastýř
1 Te 5,12a.13b-18	Za všech okolností děkujte
J 11,17-44	Otče, děkuji ti, žes mě vyslyšel

Komentář

Kořenem modlitby je důvěra v Boží moc a věrnost. Jedině Bůh má všechno ve své moci, jak přítomnost, tak budoucnost. Jeho slovo je věrohodné a pravdivé.

Eliášův příběh z První knihy Královské působivě ukazuje Boží jedinečnost. Eliáš se posmívá odpadlíkům uctívajícím Baala, který na jejich modlitby neodpovídá. Když se však Eliáš modlí k jedinému Bohu Izraele, přichází okamžitá a zázračná odpověď: když to lidé vidí, obracejí se zpět k Bohu.

Žalm 23 je vyznáním důvěry. Představuje člověka, který věří, že jej Bůh vede a zůstává s ním i v temných chvílích života, i když je člověk opuštěný a utlačovaný.

Můžeme se ocitnout v obtížných či dokonce nezvladatelných situacích, dostaví se okamžiky zoufalství a rezignace. Někdy se nám zdá, že Bůh se skrývá – ale není nepřítomen. Zjeví svou moc a osvobodí nás uprostřed lidských zápasů, a proto mu za všech okolností děkujeme.

Vzkříšení Lazara patří mezi nejdramatičtější scény Janova evangelia. Úryvek zjevuje Kristovu moc zlomit pouta smrti a zároveň je předobrazem nového stvoření. V přítomnosti lidí se Ježíš nahlas modlí a děkuje Otci za mocné činy, které vykoná. Boží spásonosné dílo je skrze Krista dokončeno, aby všichni mohli uvěřit.

Ekumenické putování je cestou, na které vnímáme podivuhodné Boží skutky. Křesťanská společnost byla po dlouhou dobu oddělena, v Kristu však nyní objevují svou jednotu a uvědomují si, že jsou všichni součástí jedné církve a jeden druhého potřebují.

Vidina jednoty může být zastíněna a ohrožena obavami a napětím. Nabízí se otázka, zda jsou křesťané skutečně povoláni žít pospolu. Naše vytrvalá modlitba nás však živí pohledem na Boha a důvěrou v něj. Jsme přesvědčeni, že on v nás stále působí a povede nás ke světlu svého vítězství. Jeho království začíná naším smířením a rostoucí jednotou.

Modlitba

Bože všeho stvoření, vyslyš modlitby svých dětí. Pomoz nám uchovat si víru a důvěru v tebe. Nauč nás děkovat ti za všech okolností a spoléhat na tvé milosrdenství. Daruj nám poznání pravdy a moudrost, aby tvá církev povstala k novému životu v jednom společenství. Jen ty sám jsi naše naděje. Amen.

Třetí den: Neustále se modlete za proměnu srdce*„Kárejte neukázněné, těšte malomyslné“ (1 Te 5,14)*

Jon 3,1-10	Pokání obyvatel Ninive
Ž 51,8-15	Stvoř mi čisté srdce
1 Te 5,12a.13b-18	Těšte malomyslné
Mk 11,15-17	Dům modlitby

Komentář

Na počátku a ve středu ekumenických iniciativ musí stát naléhavá výzva k pokání a obrácení. Občas potřebujeme poznat, jak druhým připomínat úkoly křesťanských společenství, jak nám to Pavel připomíná v Prvním listě Tesalonickým. Působí-li někdo rozdělení, má být pokárán. Má-li někdo obavy z toho, co všechno pro něj bude náročné smíření znamenat, má být povzbuzen.

Proč by se skutečnost měla zatajovat? Existuje-li mezi křesťany rozdělení, je to kvůli nedostatečnému úsilí o ekumenický dialog i o modlitbu za jednotu.

Bible nám ukazuje, jak Bůh poslal Jonáše kázat obyvatelům Ninive a jak celé město činilo pokání. Stejně tak musí naslouchat Božímu slovu a kát se křesťanská společenství. Proroci jednoty, kteří křesťanům připomínali nevěrnost projevující se v rozdělení a vybízeli ke smíření, během minulých století nechyběli.

Pod dojmem Ježíšova horlivého vystoupení v chrámu výzva ke smíření vážně zpochybňuje naše zúžené chápání sebe sama. I my sami nutně potřebujeme poznat, jak ze svého srdce odstranit všechno, co mu brání stát se pravým domem modlitby za jednotu křesťanů.

Modlitba

Pane, ty si přeješ, aby hluboko v nás zůstávala pravda a v nitru srdce nás učíš moudrosti. Nauč nás povzbuzovat jeden druhého na cestě k jednotě. Ukaž nám, jaké obrácení je potřebné ke smíření. Prosíme tě, dej každému z nás nové a pravé ekumenické srdce. Amen.

Čtvrtý den: **Stále se modlete za spravedlnost**

„Hled'te, aby nikdo neoplácel zlým za zlé, ale vždycky usilujte o dobré mezi sebou a vůči všem“ (1 Te 5,15)

Ex 3,1-12	Bůh slyší nářek Izraelců
Ž 146	Hospodin dopomáhá utiskovaným k právu
1 Te 5,12a.13b-18	Hled'te, aby nikdo neoplácel zlým za zlé
Mt 5,38-42	Nejednejte se zlým jako on s vámi

Komentář

Jako Boží lid jsme společně voláni k modlitbě za spravedlnost. Bůh slyší nářek utiskovaných, potřebných, sirotků a vdov. Bůh je Bohem spravedlnosti a odpovídá tím, že posílá svého Syna, Ježíše Krista. On nám přikazuje budovat společně jednotu v pokoji, ne násilím. I apoštol Pavel zdůrazňuje tato slova: „Hled'te, aby nikdo neoplácel zlým za zlé, ale vždycky usilujte o dobré mezi sebou a vůči všem.“

Křesťané se bez ustání modlí za spravedlnost, aby se každému člověku dostalo důstojného zacházení a spravedlivého podílu v tomto světě. Nespravedlivé zotročení Afričanů bylo v USA ukončeno krvavou občanskou válkou. Stát podporoval století rasismu. I kostely byly rozděleny podle barvy pleti. Rasismus a další podoby fanatismu, jako je obava z cizinců, v americké společnosti nadále přetrvávají.

Zásluhou církví, zvláště těch afro-amerických, jejich ekumenických partnerů i nenásilného odporu reverenda dr. Martina Luthera Kinga Jr. se občanská práva stala součástí americké legislativy. Kingovo hluboké přesvědčení, že pouze láska podle vzoru Krista může porazit nenávisť a přivést společnost k proměně, i nadále inspiruje křesťany a sjednocuje je v úsilí o spravedlnost. Den narozenin Martina Luthera Kinga je v USA státním svátkem a každý rok se slaví těsně před Týdnem modliteb za jednotu křesťanů nebo v jeho průběhu.

Bůh slyšel nářek Izraelců a odpověděl na něj. Bůh slyší a odpovídá na nářek všech opovrhovaných. Ježíš nám připomíná, že Boží spravedlnost je zakotvena v jeho ochotě obětovat své bezpečí, moc, slávu i svůj život a vnášet do světa spravedlnost a smíření, díky kterým se každému člověku dostává rovnosti, hodnoty a důstojnosti.

Když budeme naslouchat nářku utiskovaných a odpovídat na něj, postoupíme na cestě k jednotě. To platí i o ekumenickém hnutí, kde můžeme být požádáni o uskutečnění „další míle“ v ochotě naslouchat druhému, odmítnutí pomsty a jednání v lásce.

Modlitba

Pane a Bože, stvořil jsi lidstvo – muže a ženu – podle Božího obrazu. Dej, ať se neustále a jednomyslně modlíme, aby hladovějící ve světě byli nasyceni, znevažovaní osvobozeni, aby byla respektována důstojnost všech lidí a abychom se my sami stali nástroji uskutečnění těchto tužeb. Prosíme o to skrze Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Pátý den: Modlete se vytrvale a s trpělivostí*„Se všemi mějte trpělivost“ (1 Te 5,14)*

Ex 17,1-4	Proč?
Ž 1	Dává své ovoce v pravý čas
1 Te 5,12a.13b-18	Se všemi mějte trpělivost
L 18,9-14	Pokorná modlitba

Komentář

Rozdělení křesťanů nás nesmí nechávat klidnými a je dobře, když s netrpělivostí čekáme na příchod dne usmíření. Musíme si však být neustále vědomi toho, že ekumenické úsilí se neprojevuje všude stejným tempem. Někteří jdou vpřed po skocích, jiní jsou opatrnější. I Pavel nás povzbuzuje, abychom měli trpělivost se všemi.

Stejně jako modlíci se farizej můžeme snadno před Boha přicházet s domýšlivostí těch, kteří dělají všechno dobře: „Já nejsem jako ostatní lidé.“ Dostaneme-li se někdy do pokušení odsuzovat váhavé či ukvapené členy své církve či partnery v ekumenickém dialogu, stává se výzva k trpělivosti důležitou a aktuální.

Někdy se naše netrpělivost projevuje i vůči Bohu a jako lid na poušti se ho ptáme: Proč máme pokračovat v této namáhavé cestě, když nevidíme žádný její užitek? Je však třeba i nadále důvěřovat Bohu. On vyslyší naše modlitby, jak on chce a tehdy, kdy bude chtít. Zcela novým způsobem odpoví na naše dnešní potřeby a nutnost sjednocení křesťanů.

Modlitba

Pane, dej, ať jsou tví učedníci dnem i nocí pozorní ke tvému slovu. Vlej nám do duše naději, že naše cesta k jednotě přinese své ovoce v pravý čas. I když se nás zmocňují předsudky a nedůvěra, prosíme tě, abys nám dal pokornou trpělivost, která je ke smíření nutná. Amen.

Šestý den: Stále se modlete za milost spolupráce s Bohem*„Stále se radujte, v modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,16n)*

2 S 7,18-29	Davidova modlitba chvál a radosti
Ž 86	Nakloň, Hospodine, svůj sluch
1 Te 5,12a.13b-18	Stále se radujte
L 10,1-24	Poslání dvaasedmdesáti

Komentář

V modlitbě spojujeme svou vůli s vůlí Boží a máme tak účast na naplňování Ježíšových záměrů. Ke změně srdcí věřících je nezbytné mít Ducha Svatého, abychom skrze něj dostali milost spolupracovat s Bohem a stát se součástí jeho poslání a konečného cíle jednoty. Když se bez ustání modlíme, jsme si zároveň vědomi toho, že je třeba „více dělníků ke žni“. Četná ekumenická shromáždění, mezi nimi i každoroční *Národní seminář o jednotě křesťanů v USA*, docházejí k následujícímu závěru: má-li se dnes ekumenické hnutí rozvíjet a pokračovat i v dalších generacích, musí se do něj více zapojit mladí lidé. Potřebujeme více dělníků, abychom mohli zakusit radost z modlitby za účast v Božím díle.

Čtení šestého dne nám dávají nahlédnout, co znamená pracovat pro evangelium. David se diví, že by mohl být součástí plánu zbudovat Pánu nádherný chrám, a ptá se: „Cožpak může Bůh přebývat na zemi?“ Svá slova pak uzavírá: „Nyní tedy požehnej laskavě domu svého služebníka, aby trval před tebou navěky“.

Žalmista se modlí: „Hospodine, ukaž mi svou cestu, budu žít podle tvé pravdy, soustřed' mou mysl na bázeň tvého jména. Celým srdcem, Panovníku, Bože můj, ti budu vzdávat chválu, tvoje jméno věčně oslavovat.“

Když Ježíš vyslal dvaasedmdesát učedníků, potvrdil, že skrze ně a skrze ty, kdo v něj pro jejich slovo uvěří, bude světu hlásán jeho pokoj a zvěst o tom, že „se k vám přiblížilo království Boží“. A při návratu se Ježíš, navzdory některým odmítnutím, raduje z jejich úspěchu a podrobení zlých duchů v jeho jménu: poselství nikdy nezanikne, nikdy nepřestane být hlášáno.

Boží vůle je, aby všechen jeho lid byl jedno. Jako křesťané v Soluni jsme nabádáni, abychom se „stále radovali“ a „v modlitbách neustávali“ s důvěrou, že když se celí odevzdáme spolupráci s Bohem, jeho záměr jednoty se nakonec naplní.

Modlitba

Pane a Bože, který přebýváš v dokonalé jednotě osob, udržuj v našich srdcích plamen touhy a naděje po jednotě, abychom nikdy nepřestávali pracovat pro tvé evangelium. Prosíme o to skrze Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Sedmý den: Modlete se za naše potřeby*„Ujímejte se slabých“ (1 Te 5,14)*

1 S 1,9-20	Chana se modlí za syna
Ž 86	Vyslyš mou prosbu
1 Te 5,12a.13b-18	Klademe vám na srdce... ujímejte se slabých
L 11,5-13	Proste, a bude vám dáno

Komentář

Ve velkém zármutku z toho, že nemůže mít dítě, se Chana modlila k Bohu za syna a její prosby byly v pravý čas vyslyšeny: narodil se Samuel, jehož jméno znamená „Vyprosila jsem si jej od Boha.“ V evangeliu podle Lukáše čteme, jak nás sám Ježíš vyzývá: „Proste, a bude vám dáno.“ Ve svých potřebách se proto s modlitbou obracíme k Bohu. Bůh odpovídá vždy, i když ne nutně tak, jak to očekáváme.

Síla modlitby je nezměřitelná, zvláště je-li spojena se službou. Z evangelií víme, že Kristus chce, abychom se navzájem milovali a jeden druhému sloužili. V Pavlově listu Tesalonickým se téma služby objevuje v podobě imperativu „Ujímejte se slabých“. Není těžké ekumenicky odpovídat na lidské slabosti a nouzi, církve různých tradic zde vždy působí ruku v ruce. Jejich svědectví je však někdy vážně zpochybněno rozdělením. Při společných modlitbách jsme podezřívaví vůči formám pocházejícím z jiných křesťanských tradic: katolické modlitby, které jsou Bohu přednášeny skrze přimluvu svatých nebo Ježíšovy Matky Marie, pravoslavné liturgické modlitby, letniční modlitby nebo spontánní protestantské modlitby, které se k Bohu obracejí přímo a běžným jazykem.

Objevují se však i náznaky přehodnocování různých modlitebních forem. Zkušenost letniční obnovy vedla americké církve k většímu docenění síly modlitby a letniční křesťané se mohli více zapojit do ekumenického hnutí. Diskuze s pravoslavnými církvemi ve Světové radě církví vedly k hlubšímu poznání různých forem modlitby.

Důvěra v sílu modlitby je však bezpochyby společná všem našim tradicím a má velký potenciál, jak napomoci úsilí o jednotu křesťanů, když pochopíme a překonáme rozdíly. Modlitbou bychom měli podporovat dialog, jehož cílem je pojmenovat ty rozdíly mezi našimi církvemi, které nám brání sejít se u Pánova stolu. Tato společná modlitba na památku a jako díkůvzdání by na dlouhé cestě k jednotě byla velikým krokem.

Modlitba

Pomoz nám, Pane, abychom se upřímně modlili za uzdravení našeho světa, za nápravu rozdělení našich církví i nás samotných. Ať nepochybujeme o tom, že ty nás slyšíš a vyslyšíš. Skrze Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Osmý den: **Stále se modlete, aby všichni byli jedno**

„Žijte mezi sebou v pokoji“ (1 Te 5,13b)

Iz 11,6-13	Vlk bude pobývat s beránkem
Ž 122	Kéž je na tvých valech pokoj
1 Te 5,12a.13b-18	Žijte mezi sebou v pokoji
J 17,6-24	Aby všichni byli jedno

Komentář

Boží vůlí pro všechny lidi je, abychom žili v míru se všemi. Tento mír však není jen absencí války či konfliktů. *Šálóm*, který si Bůh přeje, povstává ze smíření lidstva, lidské rodiny, jež má účast na pokoji, jaký může dát jen Bůh, a sama jej ztělesňuje. Izaiášův obraz vlka přebývajícího s beránkem a levharta odpočívajícího s kůzlem je představou i nahlédnutím do budoucnosti, jakou si pro nás přeje Bůh. Protože však tento *šálóm* není něčím, co bychom mohli sami stvořit, jsme povoláni stát se nástroji Božího pokoje, řemeslníky Božího díla usmíření. Stejně jako jednota je mír darem a zároveň povoláním.

Ježíšova prosba za jednotu jeho učedníků nemá podobu příkázání nebo žádosti. Je modlitbou, tedy slovy, která Ježíš vznesl k Otci v noci předtím, než byl odsouzen na smrt. Je modlitbou, která povstává z hloubi jeho srdce; stává se rovněž posláním, když připravuje učedníky na to, co má přijít: Otče, ať jsou všichni jedno.

Když si připomínáme sté výročí Oktávu (Týdne) modliteb za jednotu křesťanů a slavíme jej v kontextu staletých volání, modliteb a snah o jednotu, je dobré zvážit, kde se na této cestě, kterou vede Duch Svatý, nacházíme. Je čas vzdávat díky za mnohé plody modliteb směřujících k jednotě. Nepřátelství a nepochopení ustoupilo na mnoha místech respektu a přátelství mezi křesťany a křesťanskými společenstvími. Křesťané shromáždění k modlitbě za jednotu se spojují ve skutcích společného svědectví evangeliu a bok po boku společně slouží lidem v nouzi. Dialog pomohl vybudovat mosty porozumění a vedl k rozhodnutí o některých teologických otázkách, které nás rozdělovaly.

Je to však také čas pokání, neboť ve svém rozdělení i nadále stojíme pod soudem Ježíšovy modlitby za jednotu a Pavlovy výzvy, abychom mezi sebou žili v pokoji. Křesťané jsou dnes veřejně rozdělení v odpovědích na mnohé otázky. K nepřekonaným věroučným rozdílným přidáváme i neshody ohledně mravních a etických záležitostí, ohledně války a míru i všech věcí, kde je nutné společné svědectví. Vnitřně rozdělení a v konfliktu jedni s druhými pokulháváme za vznešeným povoláním být znameními a nástroji jednoty a pokoje podle Boží vůle.

Co lze dodat? Máme důvody k radosti i k bolesti. Nastal čas vzdávat díky za ty, kteří se v uplynulých generacích odevzdali do služby smíření, i čas obnovit úsilí a stát se řemeslníky jednoty a pokoje podle Kristovy vůle. Je také čas znovu uvažovat nad tím, co to znamená modlit se bez ustání svými slovy i skutky a skrze životy našich církví.

Modlitba

Pane, dej, ať jsme jedno ve svých slovech, aby se k tobě mohla vznášet jediná modlitba. Ať jsme jednotní ve svých prosbách a úsilí o spravedlnost, také v lásce, s níž ve službě nejmenším z našich bratří a sester sloužíme tobě a jednotní v touze po tvé tváři. Amen.

Doplňující texty²

Modlitby

Pane, veď mě tam, kam chceš, abych šel,
dej mi potkat toho, koho chceš, abych potkal.
Řekni mi, co chceš, abych říkal, a dej,
ať nekladu překážky tvé vůli.

(P. Mychal Judge OFM, 11. 9. 2001)

„Po telefonátu vstal (**Martin Luther King**) z postele a uvařil si kávu. Přepadla jej starost o rodinu a všechno břímě spojené s naším hnutím na něj dolehlo. Seděl u kuchyňského stolu, držel si hlavu v rukou a nahlas se modlil k Bohu: *„Pane, mám se postavit za to, v co věřím jako správné. Lidé ke mně hledí jako k vůdci a když před ně předstoupím bez síly a odvahy, znejistí. Se svými silami jsem u konce a žádné mi nezbyvají, žádné už nemám. Tomu, co přichází, už nemůžu čelit sám.“*

Později mi řekl: „Tehdy jsem pocítil přítomnost Boží tak, jak jsem ji ještě nikdy nezakusil. Zdálo se mi, jako bych slyšel hlas, který říká: *«Postav se na stranu spravedlnosti, na stranu pravdy, a Bůh bude vždy po tvém boku».*“ Když Martin vstal od stolu, byl plný obnovené důvěry a připravený postavit se všemu.“ (Coretta Scott Kingová, *Potřeba modlitby*)

Bože, dej mi vyrovnanost, ať přijímám to, co nemohu změnit, odvalu, abych měnil to, co mohu, a moudrost, abych tento rozdíl chápal. Ať vždy žiji přítomný okamžik a z každé chvíle se raduji, ať přijímám obtíže na cestě k míru, ať stejně jako Ježíš беру tento hříšný svět takový, jaký je, ne jaký bych ho chtěl mít. Ať mám důvěru, že v odevzdání se do jeho vůle Ježíš vše dobře zařídí, ať jsem v tomto životě šťastný přiměřeně a v tom budoucím s Ježíšem svrchovaně. Amen.

(Reinhold Niebuhr)

Modlitba královny Liliuokalani z Havaje, složená při jejím uvěznění (1893)

O! kou aloha no, Aiakia lani, Ao kou oiaia He hemolehe hoi.	Pane, tvá láska a milosrdenství jsou vysoko v nebesích, sdělují nám tvou pravdu a jsou plné svatosti.
Kou noho mihi ana A paahao ia Ooe kuu lama Kou nani kou koo.	Když zde pokorně rozjímám, uvězněna mezi těmito zdmi, jsi ty mým světlem, mým přístavem, tvá sláva je mi oporou.

² Za výběr modliteb i za i následující pojednání o ekumenické situaci v USA zodpovídá výlučně místní skupina autorů z New Yorku.

Mai nana ino ino Na hewa o kanaka Aka e huikala A maemae no.	Neshlížej na pády a hříchy lidí, ale ve své milující dobrotě odpouštěj, abychom byli očištěni.
No laila e ka Haku Malalao kou eheu Ko makou maluhia A mau loa aku no. Amene.	Pro tvou milost tě prosím, daruj nám svou ochranu a za podíl dej pokoj nyní i na věky. Amen.

Ukaž mi utrpení těch nejbídnějších,
abych poznal nesnáze svého lidu.

Osvobod' mě k modlitbě za druhé,
protože v každém člověku jsi ty.

Pomoz mi přijmout odpovědnost za svůj život,
abych se konečně mohl osvobodit.

Daruj mi poctivost a trpělivost,
abych mohl pracovat s druhými.

Daruj i zpěv a slavení,
aby mezi námi žil tvůj Duch.

Dej, ať se tvůj Duch rozmáhá a šíří,
abychom v boji nikdy neochabli.

Dej, ať vzpomínáme na ty, kdo zemřeli pro spravedlnost,
neboť oni nám dali život.

Pomoz nám milovat i ty, kdo nás nenávidí,
abychom mohli přetvářet svět.

(Cesar Chavez)

Ekumenická situace v USA

Rozličné komunity křesťanů byly součástí americké kultury již od příchodu španělských misionářů v 16. století a britských, holandských a švédských kolonizátorů na jihovýchodní pobřeží Severní Ameriky v 17. století. Ve Virginii vznikly první osady anglikánů, v Massachusetts kongregacionalistických puritánů. V Novém Amsterdamu (později New Yorku) se usídlily reformované kongregace z Nizozemí, v Pennsylvánii působila *Náboženská společnost přátel* – kvakeři, v New Jersey presbyteriáni, Maryland obývali katolíci a ze všech těchto území později vznikly Spojené státy americké. Rozmanitost křesťanských vyznání se ještě zvýšila expanzí USA po kontinentu. Tato diverzita je uchovávána jako lidské právo a část americké národní identity.

Američané si však připomínají i tragický nedostatek tolerance vůči těm obyvatelům nově připojených území, kteří nepřijali většinovou identitu. Baptisté byli vyháněni z Massachusetts, podobně nebyli na mnoha místech vítáni katolíci, protože byli věrnější Římu než Americe.

Africkým otrokům a propuštěným černochům nebylo dovoleno modlit se v kostelech spolu s bělochy. *Společnost přátel*, američtí baptisté, mennonité a čeští bratři byli světlé výjimky, které se zasazovaly o zrušení otroctví a pomáhaly ve vytváření afroamerických křesťanských společenství věřících. A v této atmosféře rasismu smíšeného s vírou ve svobodu, jak ji nabízí evangelium, se začaly objevovat afro-americké církve: *Africká metodistická episkopální církev*, *Africká metodistická episkopální sionistická církev*, *Křesťanská metodistická episkopální církev* a *Národní baptistická církev*. Z těchto společenství i z wesleyánského metodismu vznikla koncem 19. století tzv. tradice svatosti, která nepřímo pomohla vzniku letniční tradici 20. století.

Na přelomu 19. století se projevovalo v celých Spojených státech evangelizační úsilí. Metodismus přinesl evangelium i do venkovských končin nového státu. Ve stejné době vzniklo také „Velké probuzení“, které podpořili teologové a kazatelé teologických škol, jako byla např. Yale (Connecticut) a Princeton (New Jersey). Tato obnova reformního křesťanství se vyznačovala specificky americkým nasměrováním: na počátku průmyslové éry měla oživit víru ve městech i mezi vzrůstajícím počtem obyvatel, kteří se usazovali ve střední a na západě země. V údolí řeky Ohio se rozvíjel nový typ tzv. evangelikálního křesťanství mezi americkými protestanty. Základem byla kongregace a důraz byl kladen na svobodu člověka, sebedůvěru, usilovnou práci, osobní obrácení a spásu. Z tohoto hnutí povstali mimo jiné *Křesťanská církev učedníků Kristových* a baptisté na jihu a ve venkovských oblastech Ameriky i další společenství evangelikálního křesťanství. Stali se předchůdci fundamentalistů z počátku 20. století.

Původně malá skupina katolíků se začala v polovině 19. století rozrůstat, poté co z Evropy a zvláště z Německa a Irska, postižených hladomorem, přišlo do USA mnoho imigrantů. Zároveň přicházeli i němečtí a skandinávští luteráni a další reformovaná i anabaptistická společenství ve snaze najít půdu a příležitosti, které Evropa kvůli válkám či chudobě nemohla nabídnout. Vzestup katolického obyvatelstva byl mnohými Američany vnímán jako hrozba rozvíjejícímu se americkému způsobu křesťanství. S pokračujícím příchodem imigrantů z Itálie a východní Evropy i připojováním původně francouzských a španělských území ke Spojeným státům se však katolíci stali separovanou součástí americké křesťanské scény. Na přelomu 19. a 20. století začali přicházet i pravoslavní přistěhovalci. Občanská válka přinesla konec otrokářství a pokrokovější sebereflexi; Spojené státy americké se staly „tavícím kotlíkem“ všech národů.

Na počátku 20. století se ve Spojených státech i v Evropě začíná utvářet ekumenické hnutí. Američtí protestanté se shromažďují, aby společně působili v misiích a evangelizaci; výsledkem jsou společné křesťanské instituce pomáhající chudým. Kromě toho vzdělávají mládež a pečují o nemocné. Do tohoto proudu se zapojily i nové společenské organizace jako např. YMCA či *Armáda spásy*. V roce 1908 zavedl *Episkopální řád františkánů, Společnost smíření v Graymooru* v Garrisonu (New York) tzv. „Oktáv jednoty církve“.

Kolem r. 1910 se episkopální biskup Charles Brent a Peter Ainsley z Učedníků Kristových začali společně vyjadřovat k otázkám víry a řádu v amerických církvích. Učedníci vždy prohlašovali jednotu křesťanů za jeden ze svých primárních cílů a Episkopální církev pod vedením Williama Reeda Huntingtona v New Yorku se již o dvacet let dříve podílela na „Chicagsko-lambethském prohlášení“ (*Chicago-Lambeth Quadrilateral*, 1886-1888). Jednalo se o standardní vyznání víry sjednocující anglikánské společenství, které zároveň určovalo jejich minimální požadavky, vznášené při snahách o jednotu s jinými křesťanskými společenstvími.

Do uskutečnění první (a jediné) *Severoamerické konference o víře a řádu* v Oberlin College (Ohio) v r. 1957 proběhly dvě světové války a ekonomická krize. Tato konference vedla k založení stálé *Komise pro víru a řád* v rámci *Národní rady církví USA*. Po II. vatikánském koncilu se ke komisi připojila i katolická církev, a tak se namísto „církve stranou“ na americké scéně stala aktivním a pozitivním účastníkem ekumenického hnutí.

První polovina 20. stol. byla mezi americkými křesťanskými komunitami charakterizována úsilím o smíření, novým rozvojem a novými rozděleními. Ve školách, seminářích a kostelech „hlavních“ protestantských a episkopálních společenství se začal přijímat vědecký biblický kriticismus a nové způsoby zhodnocení lidské přirozenosti a hříchu, sociální spravedlnosti a rovnosti. Mnoho amerických protestantů z jižních a venkovských oblastí, kteří se identifikovali buď s evangelickým nebo s novým letničním hnutím, volalo po návratu k „fundamentům“, do kterých patřilo i přijímání Geneze jako knihy popisující historii. Vůči ekumenickému hnutí, začleňujícímu i církve, které v církevní nauce překročily tyto základy, byli velmi obezřetní.

I když tento odlišný vývoj vedl ke vzrůstajícímu rozdělení mezi „konzervativní“ a „progresivní“ teologií a kulturou, vyskytla se mezi americkými křesťanskými komunitami i společenství, která usilovala o jednotu. *Spojená církev Kristova* (1957), *Spojená metodistická církev* (1968), *Presbyteriánská církev USA* (1983) a *Evangelická luterská církev Ameriky* (1987) k sobě přivedly dříve rozdělená společenství, vycházející ze stejných tradic. Ekumenické snahy v katolické církvi i dialog *Komise pro víru a řád* mezitím přispěly k hojným úspěchům skrze bilaterální rozhovory probíhající na území Spojených států. Lutersko-katolický dialog ve Spojených státech dal vzniknout společnému prohlášení o ospravedlnění z víry, které se stalo základem pro „Společné mezinárodní lutersko-katolické prohlášení“. Bilaterální vztahy mezi katolickou církví a pravoslavnými biskupy ve Spojených státech také oživily katolicko-pravoslavné vztahy na mezinárodní úrovni. Dialog mezi luterány a episkopálními církvemi zase vedl k plné jednotě ve vysluhování eucharistie, vzájemnému uznání obřadů a k možnosti výměny, tzn. vzájemnému zastoupení duchovních mezi oběma církvemi. Podobně dosáhla plné jednoty *Evangelická luterská církev Ameriky* díky bilaterálním dialogům s *Českými bratry, Reformovanou církví v Americe, Presbyteriánskou církví v USA* a *Spojenou církví Kristovou*.

Bilaterální a multilaterální ekumenické úsilí vedlo ve Spojených státech ke sbližování a dokonce ke shodě v doktrinálních záležitostech, které dříve byly příčinou rozdělení. Důvody neshod mezi křesťanskými společenstvími a církvemi však zůstaly nebo se jimi staly otázky pohlaví, sociální a sexuální etiky. Odlišné názory na roli žen v církvi a zvláště svěcení žen

vystoupily jako příčina nových překážek mezi partnery, kteří spolu dlouho pěstovali dialog. V oblasti lidské sexuality a zvláště vztahů osob stejného pohlaví se ve společnosti a v církvích vyskytly polarizační postoje. Rozličné názory byly patrné také v otázkách války a míru; projevíly a zachovávaly se odlišné přístupy v mezináboženských vztazích. Církev, které se s ekumenickými partnery shodly na některých bodech, nacházely rozpory v jiných. Církev bez hlubšího společného ekleziologického základu musely společně odpovídat na emotivní etické otázky.

Jsou však i další oblasti, které křesťanské církve spojují a ve kterých je nutná úzká spolupráce s druhými. I když už rasismus není schvalován zákonem ani veřejností, zůstává nadále nezhojenou jizvou Ameriky. Odkaz 250 let zotročování Afričanů, ukončených až krvavou občanskou válkou, Ameriku od rasismu neosvobodil a neučinily to ani zákony o rovnoprávnosti z r. 1965. Církev musely spojit ekumenické snahy k tomu, aby s rasismem bojovaly uvnitř i vně svých struktur, jisté rasové napětí však přetrvává. Na druhé straně etnické a rasové sdružování amerických církví přispělo pozitivně k utváření struktury amerického života i k ekumenickému hnutí se všemi odlišnými obdarováními a interpretacemi. I kvůli této historii bolesti a zápasů dostává ve Spojených státech během Týdne modliteb za jednotu křesťanů zvláštní význam svátek Martina Luthera Kinga.

Boj s chudobou se zařadil mezi oblasti, ve kterých církve a komunity ve Spojených státech dospěly ke shodě a spolupráci na společných programech a výzvách politickému systému. Ekumenická organizace *Křesťanské církve společně ve Spojených státech* (Christian Churches Together, CCT 2006) v současnosti diskutuje o chudobě i o ekumenických přístupech v boji s ní.

Podle mnohých statistik se Američané obecně označují za křesťany či věřící a politické rozdělení mezi sekularismem a náboženstvím se neustále zvětšuje. Církev cítí větší potřebu vystupovat jednotně proti vzrůstajícímu sekularismu, jaký se vyskytuje i v současné Evropě. Ten se zdá být mobilizujícím podnětem pro katolíky, evangelíky, letniční křesťany, pravoslavné i pro historické afroamerické církve spíše než pro tradiční protestanty. Všichni se však shodují na tom, že sekularismus podnítl u mnoha lidí vznik krize víry.

Ekumenismus mezi křesťany ve Spojených státech podporuje velké množství organizací:

- *Křesťanské církve společně ve Spojených státech* (Christian Churches Together, CCT) je nejnovější nadějí pro všechny křesťanské církve a společenství ve Spojených státech. Organizace vznikla 30. března 2006; tvoří ji 36 členských komunit sdružených do 5 „rodin“: evangelikální a letniční, katolická, pravoslavná, protestantská a rasově-etnická. Poslední z nich je v americkém kontextu a ve světle dějin rasové nerovnosti nezbytná. CCT se angažuje ve čtyřech oblastech: 1) slavit společné vyznání víry v Trojjediného Boha, 2) rozpoznávat vedení Ducha Svatého v modlitbě a teologickém dialogu, 3) sdružovat se a navzájem si být oporou, 4) snažit se lépe chápat druhé tak, že se potvrzuje společné a hledá porozumění v odlišnostech.
- *Národní rada církví Kristových v USA* (National Council of Churches of Christ in the USA, NCCCUSA) byla založena r. 1950 a v úvodu její konstituce stojí, že je „společenstvím křesťanských komunit, které v odpovědi na evangelium jako zjevení obsažené v Písmu vyznávají Ježíše Krista, vtělené slovo Boží, jako Spasitele a Pána. Tyto komunity se zavazují projevovat navzájem stále plnější jednotu církve. Spoléhají se na proměňující moc Ducha Svatého a jako Rada společně vystupují v misi a slouží tak v celém stvoření ke slávě Boží.“ Členy Národní rady církví Kristových je 35 křesťanských společenství, zahrnujících různé skupiny protestantů, anglikánů, pravoslavných, evangelíků, historických afroamerických církví a dalších. Díky propojení s humanitární organizací *Church World Service* a dalšími organizacemi se zaměřením na sociální

spravedlnost a politiku má NCCCUSA historicky silnou pozici v ekumenických iniciativách na obranu lidských práv.

- *Komise pro víru a řád* (Faith and Order Commission) začala své působení v r. 1960 a spadá pod Národní radu církví. Podle vzoru stejné komise v rámci Světové rady církví sdružuje však i členy, kteří do NCCCUSA nepatří, např. katolíky, některé evangelíky, letniční křesťany i církve posvěcení.
- *Církev sjednocené v Kristu* (Churches Uniting in Christ, CUIC) vznikly v r. 2002 jako pokračování *Rady o jednotě církve* (Consultation on Church Union, COCU). Devět členských církví, které COCU utvořily v r. 1960, přešlo postupně z období „konzultace“ do „prožívání plnější jednoty v Kristu“ a společně dosáhlo osmi „znamení“: uznávání druhých společenství jako autentického projevu jedné církve, vzájemné uznání křtu, vzájemné uznání apoštolské víry, opatření pro společné slavení eucharistie (nazývané „liturgie COCU / CUIC“), dále společné misijní úsilí – zvláště v boji s rasismem, záměrná podpora jednoty proti všem formám marginalizace nebo vyloučení kohokoliv, vzájemná odpovědnost a konzultace společných rozhodnutí a konečně pokračující teologický dialog. Devět členských církví CUIC tvoří: *Africká metodistická episkopální církev*, *Africká metodistická episkopální sionistická církev*, *Křesťanská církev (Učedníci Kristovi)*, *Křesťanská metodistická episkopální církev*, *Episkopální církev*, *Mezinárodní rada komunitních církví*, *Presbyteriánská církev v USA*, *Spojená církev Kristova a Spojená metodistická církev*.
- *Konference vedoucích křesťanů z Jihu* (Southern Christian Leadership Conference) vznikla při historickém bojkotu autobusů v r. 1956 v Montgomery (Alabama) a jejím prvním prezidentem se stal rev. dr. Martin Luther King Jr. Působila ekumenicky mezi historickými afroamerickými církvemi i mezi převážně bílými církvemi, které se začaly spojovat v ekumenických snahách za vykořenění rasismu z americké společnosti.
- *Národní evangelikální asociace* (National Association of Evangelicals, NAE) byla založena v r. 1942 a patří k ní na 60 denominací a společenství tak odlišných, jako např. mennonité, *Shromáždění Boží*, *Armáda spásy* a *Církev Boží*. Asociace podporuje ekumenické vztahy a názory těch křesťanů v USA, kteří se hlásí k neomylnosti Písma, misionářské horlivosti a obdarování Duchem. Ve Spojených státech je největší ekumenickou organizací křesťanů, nazývaných běžně jako „evangelikální“ a „letniční“. Posláním NAE je „šířit Boží království skrze společenství členských denominací, církví, organizací a jednotlivců a ukazovat jednotu těla Kristova setrváváním v biblické pravdě. Mezi další její úlohy patří reprezentativně promlouvat a sloužit evangelickému společenství společnými činy, duchovní službou a strategickým plánováním.“

Mnoho církví nebo církevních sdružení v USA také provozuje úřady ke koordinaci ekumenických aktivit. Rozšířenou verzi tohoto textu o „ekumenické situaci v USA“ včetně obsáhlého seznamu organizací podporujících jednotu křesťanů i statistiky o církvích ve Spojených státech lze nalézt na internetové adrese www.wcc-coe.org nebo <http://prounione.urbe.it>

Významnou mírou přispívá k ekumenismu v Americe úsilí místních, okresních, státních a oblastních církevních rad. V mnoha místních společenstvích po celých Spojených státech se téměř všechny církve a jejich představení zapojují do činnosti protestantských, anglikánských, pravoslavných, historických afroamerických a katolických rad. Úzký vztah k těmto venkovským uskupením mají lidé zapojení do místních, státních a národních církevních společenství jako ředitelé ekumenických programů či osoby zodpovědné za ekumenismus. Utvářejí důležité sítě podporující ekumenismus v rámci národních církví i mezi církvemi.

Každoročně pořádají v některém městě Národní workshop o jednotě křesťanů a podporují i Týden modliteb za jednotu křesťanů ve svých domácích společenstvích.

V Americe se vyskytují i sdružení seminářů, náboženských škol a univerzit, které podporují a někdy i vyžadují přijímání studentů, směřujících k duchovní službě, napříč denominacemi. Napomáhají tak práci ekumenických hnutí. Podobná sdružení existují v každém regionu. Práci každé fakulty, především na Temple University ve Philadelphii, která vydává *Časopis ekumenických studií* (The Journal of Ecumenical Studies), pak musí schválit příslušná místa.

Mezi současné trendy křesťanů v USA patří tzv. *Vznikající církevní hnutí* (Emergent Church Movement), které odmítá institucionální podobu autority. Zapojují se do něj mladí lidé, především muži ve věku 25-35 let, kteří „rozmlouvají“ o křesťanské víře a vytvářejí síť a komunitu přes internet. Jejich neochota k systematické teologii je výzvou k viditelné jednotě církve; s nimi již rovněž byly zahájeny rozhovory o hodnotách ekumenického hnutí.

Křesťané ve Spojených státech, ať už na místní či národní úrovni, oceňují hodnotu společné modlitby za potřeby chudých, nemocných, pochybujících i za celý národ, včetně bezpečí jeho ozbrojených sil. Kromě Týdne modliteb se mnozí křesťané scházejí k ekumenickým modlitbám na Den díkůvzdání (listopad), v předvečer Nového roku, na Popeleční středu, Velký pátek, Světový modlitební den (březen) a Národní modlitební den (květen). Při všech těchto příležitostech vzniká hluboké vědomí společenství, ve kterém Duch Svatý pomáhá odložit všechna rozdělení, nedůvěru a vytváří okamžiky jednoty a důvěry.

Témata Týdne modliteb za jednotu křesťanů 1968-2008

V roce 1968 se začaly používat materiály připravované oficiálně a společně Komisí pro víru a řád Světové rady církvi a Papežskou radou pro jednotu křesťanů.

- 1968 „Ke chvále jeho slávy“ (Ef 1,14)
Pour la louange de sa gloire
- 1969 „Povolání ke svobodě“ (Ga 5,13)
Appelés à la liberté
(Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)
- 1970 „Jsme spolupracovníci na Božím díle“ (1 K 3,9)
Nous sommes les coopérateurs de Dieu
(Přípravné setkání se konalo v klášteře v Niederaltaich, NSR.)
- 1971 „... a přítomnost Ducha Svatého“ (2 K 13,13)
...et la communion du Saint-Esprit
(Přípravné setkání se konalo v Bari, Itálie.)
- 1972 „Nové přikázání vám dávám“ (J 13,34)
Je vous donne un commandement nouveau
(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1973 „Pane, nauč nás modlit se“ (L 11,1)
Seigneur, apprends-nous à prier
(Přípravné setkání se konalo v opatství Montserrat, Španělsko.)
- 1974 „Každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus je Pán“ (Fp 2,1-13)
Que tous confessent: Jésus-Christ est Seigneur
(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

(V dubnu 1974 byl zaslán dopis členským církvím a jiným zainteresovaným stranám ohledně ustanovení místních skupin, které by se zapojily do přípravy brožury k Týdnu modliteb za jednotu křesťanů. Jako první se tohoto plánu ujala australská skupina, která shromáždila přípravný materiál pro Týden modliteb v roce 1975.)

- 1975 „Boží záměr: vše v Kristu“ (Ef 1,3-10)
La volonté du Père: Tout réunir sous un seul chef, le Christ
(Materiál od australské skupiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

- 1976 „Jsme povoláni stát se tím, čím jsme“ (1 J 3,2)
 Appelés a devenir ce que nous Sommes
 (Materiál z Karibské konference církví. Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)
- 1977 „Vytrváme spolu v naději“ (Ř 5,1-5)
 L'espérance ne déçoit pas
 (Materiál z Libanonu, uprostřed občanské války. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1978 „Nejste již cizinci“ (Ef 2,13-22)
 Vous n'êtes plus des étrangers
 (Materiál od ekumenického týmu v Manchesteru, Anglie.)
- 1979 „Každý ať slouží druhým k oslavě Boží“ (1 P 4,7-11)
 Soyez au service les uns des autres pour la gloire de Dieu
 (Materiál z Argentiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1980 „Přijď tvé království“ (Mt 6,10)
 Que ton règne vienne!
 (Materiál od ekumenické skupiny z Berlína, NDR. Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)
- 1981 „Tentýž duch – rozdílná obdarování – jedno tělo“ (1 K 12,3b-13)
 Un seul esprit – des dons divers – un seul corps
 (Materiál od Graymoor Fathers, USA. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1982 „Ať všichni najdou domov v tobě, Pane“ (Ž 84)
 Que tous trouvent leur demeure en Toi, Seigneur
 (Materiál z Keni. Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)
- 1983 „Ježíš Kristus – život světa“ (1 J 1,1-4)
 Jesus Christ – La Vie du Monde
 (Materiál od ekumenické skupiny v Irsku. Přípravné setkání se konalo v Céligny /Bossey/, Švýcarsko.)

- 1984 „Povolání být jedno skrze kříž našeho Pána“ (1 K 2,2; Ko 1,20)
Appelés à l'unité par la croix de notre Seigneur
(Přípravné setkání se konalo v Benátkách, Itálie.)
- 1985 „Od smrti k životu s Kristem“ (Ef 2,4-7)
De la mort à la vie avec le Christ
(Materiál z Jamajky. Přípravné setkání se konalo v Grandchamp, Švýcarsko.)
- 1986 „Budete mi svědky“ (Sk 1,6-8)
Vous serez mes témoins
(Materiál z Jugoslávie /Slovinsko/. Přípravné setkání se konalo v Jugoslávii.)
- 1987 „Sjednocení v Kristu – nové stvoření“ (2 K 5,17–6,4a)
Unis dans le Christ – une nouvelle création
(Materiál z Anglie. Přípravné setkání se konalo v Taizé, Francie.)
- 1988 „Láska Boží zahání strach“ (1 J 4,18)
L'Amour de Dieu bannit la Crainte
(Materiál z Itálie. Přípravné setkání se konalo v Pinerolo, Itálie.)
- 1989 „Vytváření společenství: jedno tělo v Kristu“ (Ř 12,5-6a)
Bâtir la communauté: Un seul corps en Christ
(Materiál z Kanady. Přípravné setkání se konalo ve Whaley Bridge, Anglie.)
- 1990 „Aby všichni byli jedno... aby svět uvěřil“ (J 17)
Que tous soient un... Afin que le monde croie
(Materiál ze Španělska. Přípravné setkání se konalo v Madridu, Španělsko.)
- 1991 „Chvalte Hospodina, všechny národy!“ (Ž 117; Ř 15,5-13)
Nations, louez toutes le Seigneur
(Materiál z Německa. Přípravné setkání se konalo v Rotenburg an der Fulda, NSR.)
- 1992 „Jděte... já jsem s vámi“ (Mt 28,16-20)
Je suis avec vous... allez donc
(Materiál z Belgie. Přípravné setkání se konalo v Bruges, Belgie.)

- 1993 „Nesme ovoce Ducha pro jednotu křesťanů“ (Ga 5,22-23)
 Pour l'unité: laisser mûrir en nous les fruits de l'Esprit
 (Materiál ze Zairu. Přípravné setkání se konalo v Curychu, Švýcarsko.)
- 1994 „Rodina Boží: povolaná, aby byla jedné mysli a jednoho srdce“ (Sk 4,32)
 La maison de Dieu: Appelés à être un dans le coeur et dans l'esprit
 (Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Dublinu, Irsko.)
- 1995 „Koinónia: společenství v Bohu a mezi sebou“ (J 15,1-17)
 La koinonia: communion en Dieu et les uns avec les autres
 (Přípravné setkání se konalo v Bristolu, Anglie.)
- 1996 „Hle, stojím přede dveřmi a tluču“ (Zj 3,14-22)
 Je me tiens à la porte et je tappe
 (Materiál z Portugalska. Přípravné setkání se konalo v Lisabonu, Portugalsko.)
- 1997 „Na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem“ (2 K 5,20)
 Au nom du Christ, laissez-vous réconcilier avec Dieu
 (Materiál ze Skandinávie. Přípravné setkání se konalo ve Stockholmu, Švédsko.)
- 1998 „Duch přichází na pomoc naší slabosti“ (Ř 8,14-27)
 L'Esprit aussi vient en aide à notre faiblesse
 (Materiál z Francie. Přípravné setkání se konalo v Paříži, Francie.)
- 1999 „Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid“ (Zj 21,3)
 Dieu demeurera avec eux. Ils seront ses peuples et lui sera le Dieu qui est avec eux
 (Materiál z Malajsie. Přípravné setkání se konalo v klášteře v Bose, Itálie.)
- 2000 „Pochválen buď Bůh... který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním“ (Ef 1,3-14)
 Béni soit Dieu, qui nous a bénis en Christ
 (Materiál z Blízkého východu. Přípravné setkání se konalo v La Verně, Itálie.)
- 2001 „Já jsem ta cesta, pravda i život“ (J 14,1-6)
 Je suis le chemin, et la vérité et la vie
 (Materiál z Rumunska. Přípravné setkání se konalo v Casa de Odihna ve Vulcanu, Rumunsko.)

- 2002 „U tebe je pramen žití“ (Ž 36,6-10)
 Car chez toi est la fontaine de la vie
 (Materiál CCEE a CEC. Přípravné setkání se konalo v Ottmaringu, NSR.)
- 2003 „Tento poklad máme však v hliněných nádobách“ (2 K 4,7)
 Car nous avons ce trésor dans des vases d'argile
 (Materiál církvi v Argentině. Přípravné setkání se konalo v Los Rubios, Španělsko.)
- 2004 „Svůj pokoj vám dávám“ (J 14,23-31; J 14,27)
 Je vous donne ma paix
 (Materiál z Aleppa v Sýrii. Přípravné setkání se konalo v Palermu, Sicílie.)
- 2005 „Kristus – jediný základ církve“ (1 K 3,1-23)
 Le Christ, unique fondement de l'Eglise
 (Materiál ze Slovenska. Přípravné setkání se konalo v Piešťanech, Slovensko.)
- 2006 „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20)
 Là où deux ou trois se trouvent réunis en mon nom, je suis au milieu d'eux
 (Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Prosperous, hrabství Kildare, Irsko.)
- 2007 „I hluchým dává sluch a němým řeč“ (Mk 7,31-37)
 Il fait entendre les sourds et parler les mute
 (Materiál z jižní Afriky. Přípravné setkání se konalo ve Faverges, Francie.)
- 2008 „V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,17)
 Priez sans cense
 (Materiál z USA. Přípravné setkání se konalo v Graymooru, Garrison, USA.)

Několik klíčových dat z historie Týdne modliteb za jednotu křesťanů

- asi 1740 Ve Skotsku se objevují stoupenci letničního hnutí napojení na Severní Ameriku. Jejich obnovné snahy zahrnovaly modlitby za všechny církve spolu se všemi církvemi.
- 1820 Rev. James Haldane Stewart uveřejňuje „Náměty pro Všeobecné společenství křesťanů pro vylití Ducha“.
- 1840 Rev. Ignatius Spencer, konvertita k římskokatolické církvi, navrhuje vytvoření „Společenství modlitby za jednotu“.
- 1867 První Lambethská konference biskupů anglikánské církve podtrhuje v preambuli svého prohlášení důležitost modlitby za jednotu.
- 1894 Papež Lev XIII. podporuje zavedení Oktávu modliteb za jednotu v období Letnic.
- 1908 Na popud Rev. Paula Wattsona je zaveden „Oktáv jednoty církví“.
- 1926 Hnutí Víra a řád začíná vydávat „Podněty k Oktávu modliteb za jednotu křesťanů“.
- 1935 Abbé Paul Couturier z Francie doporučuje zavedení „Všeobecného týdne modliteb za křesťanskou jednotu“ na obecném základě modliteb za „jednotu, kterou chce Kristus, dosaženou tak, jak on chce“.
- 1958 „Unité Chrétienne“ z Lyonu ve Francii a Komise pro víru a řád Světové rady církví začínají spolupracovat na přípravě materiálu pro Týden modliteb.
- 1964 Papež Pavel VI. a patriarcha Athenagoras I. se společně modlí Ježíšovu modlitbu „Aby všichni byli jedno“ (J 17).
- 1964 Dekret o ekumenismu II. vatikánského koncilu zdůrazňuje, že modlitba je duší ekumenického hnutí, a vyslovuje se pro slavení Týdne modliteb.
- 1966 Komise pro víru a řád Světové rady církví a Sekretariát pro podporu jednoty křesťanů (později přejmenovaný na Papežskou radu pro jednotu křesťanů) začínají s oficiální přípravou textu pro Týden modliteb.

- 1968 První oficiální použití materiálu Týdne modliteb připraveného Komisí pro víru a řád a Sekretariátem pro podporu jednoty křesťanů (nyní přejmenovaného na Papežskou radu pro jednotu křesťanů).
- 1975 Poprvé je pro Týden modliteb použit jako základní text materiál připravený místní ekumenickou skupinou. Tento první text připravila skupina z Austrálie.
- 1988 Text Týdne modliteb je použit při inaugurační bohoslužbě Křesťanské federace Malajsie, která sdružuje hlavní křesťanské církve v zemi.
- 1996 Text připravený ve spolupráci s YMCA a YWCA.
- 2004 Je dosaženo dohody, že Komise pro víru a řád a Papežská rada pro jednotu křesťanů budou texty pro Týden modliteb za jednotu křesťanů vydávat a rozšiřovat ve stejném formátu.